

Hoạt động thiện nguyện Phật giáo trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc

ISSN: 2734-9195 07:45 22/11/2025

Từ thiện là một phần trong giáo lý nhà Phật ngày càng nhập thế, tạo nên những chuyển biến tích cực giúp con người sống tốt đẹp hơn.

Tác giả: **TS. Lê Việt Liên - ThS. Trần Thị Khánh Hà (1)**

Tham luận tại Hội thảo khoa học "Đạo Phật Với Cách Mạng Việt Nam" tổ chức ngày 25/08/2025, tại chùa Quán Sứ, Hà Nội

1. Giá trị nhân văn của hoạt động từ thiện Phật giáo

Trong suốt chiều dài lịch sử, Phật giáo luôn thể hiện được tinh thần từ bi, hỉ xả, cứu khổ, cứu nạn, và tinh thần nhập thế cứu giúp những hoàn cảnh khó khăn trong xã hội. Trong Lục độ của nhà Phật thì độ đầu tiên là thực hành bố thí. Có nhiều Phật tử không hiểu từ bố thí trong Đạo Phật, họ quan niệm bố thí là sự ban ơn, không chỉ Phật tử mà nhiều người trong xã hội vẫn hiểu theo nghĩa đó. Hệ thống kinh sách nhà Phật không đề cập đến khái niệm từ thiện mà chỉ đề cập đến khái niệm bố thí. Bố thí được xem là một trong các phẩm hạnh mà người tu hành theo đạo Phật cần tuân theo.

Bố thí không chỉ là sự cho, tặng về tiền bạc, của cải theo nghĩa hàm ơn, làm phúc theo cách hiểu thông thường mà còn bao gồm cả những hành động, nỗ lực trợ giúp về mặt tinh thần đối với người nhận, khiến cho đời sống của họ có những chuyển biến tích cực (Hoàng Thu Hương, Bùi Phương Thanh, 2016). Như vậy trong đạo Phật, từ thiện có nguồn gốc từ sự bố thí. Với những người theo đạo Phật, sự tham gia các hoạt động từ thiện chính là sự thực hành phẩm hạnh bố thí theo quan niệm của Phật giáo. Đạo pháp nhìn “bố thí” không theo chiều hướng “kẻ cả”, “ban ân” mà theo chiều hướng tâm linh.

Ảnh minh họa (Thường Nguyên)

Theo Phật giáo, con người cần có lòng từ, bi, hỷ, xả (Tứ vô lượng tâm), đây là nhân tố chủ yếu giúp phát triển tâm từ bi, hạnh cứu khổ, đưa đến việc định hướng cho mọi hoạt động của Phật giáo là vì chúng sinh, đặc biệt là vì con người. Đức Phật khuyên con người có tinh thần vô ngã, vị tha, hành thiện, yêu thương đồng loại. Hành thiện là bước đầu để đưa con người đến giải thoát.

Tư tưởng trung tâm của Phật giáo là làm điều thiện, tránh làm điều ác. Việt Nam là một quốc gia nông nghiệp, thường xuyên bị chiến tranh tàn phá. Do vậy, đời sống con người phụ thuộc nhiều vào tự nhiên, thường xuyên gồng mình chống chọi với sự tàn phá của thiên tai, sự xâm lược của nhiều thế lực ngoại bang. Nên khi vào Việt Nam, tinh thần vì chúng sinh của Phật giáo nhanh chóng hòa quyện cùng những triết lý sống của người dân: “Lá lành đùm lá rách”, “Thương người như thể thương thân”, “Một miếng khi đói bằng một gói khi no”,... “Dù xây chín bậc phù đồ, không bằng làm phúc cứu cho một người”.

Sự tương đồng này là một trong những cơ sở quan trọng, là cơ duyên để Phật giáo tồn tại, phát triển, đồng hành cùng với dân tộc qua những thăng trầm của lịch sử. Hoạt động từ thiện không chỉ là sự thể hiện tinh thần từ bi, cứu khổ cứu nạn của tín đồ Phật giáo mà còn là một biểu hiện quan trọng chức năng hỗ trợ xã hội của Phật giáo. Ở đây, chức năng này của tôn giáo không chỉ dừng lại ở sự giúp đỡ con người bằng các liệu pháp tinh thần, mà còn biểu hiện thông qua những hành động mang tính thực tiễn, nổi bật là sự hỗ trợ vật chất trong hoạt động hành đạo, góp phần trong công tác an sinh xã hội. Phật giáo, một tổ chức xã hội lớn và có uy tín ở Việt Nam, trước nay đã cung cấp cho xã hội một nguồn

vốn quan trọng, đồng hành cùng Nhà nước và các tổ chức khác trong các hoạt động từ thiện để hỗ trợ người dân, góp phần quan trọng trong công tác an sinh xã hội; bởi lẽ không phải tất cả mọi công việc của xã hội, Nhà nước đều có thể đảm đương gánh vác.

Ngay từ khi du nhập vào Việt Nam, Phật giáo đã tham gia tích cực vào công tác từ thiện như không chỉ chữa bệnh về tinh thần, mà còn chữa bệnh về thể xác thể hiện ở việc bốc thuốc không lấy tiền của các nhà sư; làm đường, sửa cầu; dạy học; giúp đỡ những người cơ nhỡ, không nơi nương tựa; tham gia chống thiên tai như hạn hán, lũ lụt; thậm chí còn cởi áo cà sa khoác chiến bào, cùng toàn dân ra trận chống quân xâm lược bảo vệ non sông đất nước.

Về mặt lý luận, điểm đặc biệt đáng lưu ý nhất của Phật giáo Việt Nam là đã đưa ra được một con đường mới đi đến giác ngộ bằng hành động thực tiễn hàng ngày của các vị tu hành.

Phật giáo luôn đề cao thực hành điều thiện, tránh xa điều ác. Bốn tinh thần cơ bản của Phật giáo, gọi là tứ vô lượng hay tứ vô lượng tâm, gồm có từ, bi, hỷ, xả. Từ (Maitri) là tấm lòng trắc ẩn, yêu thương chúng sinh, mong muốn đem lại an vui và hạnh phúc cho người khác; “Bi” (Karuna) là tấm lòng trắc ẩn, thương xót, là mong muốn và hành động nhằm loại trừ những khổ đau không có lợi cho người khác hoặc có hại cho người khác; Hỷ (Mudita) **là** sự vui vẻ, hoan hỷ trước niềm vui, thành công của người khác, không ganh tị hay đố kỵ; Xả (Upeksa) **là** sự buông bỏ, không chấp trước, không phân biệt, đối xử bình đẳng với tất cả mọi người, mọi vật. Đường tu giải thoát bản thân khỏi bể khổ, đồng thời phản ánh tinh thần nhập thế, cứu giúp những cuộc đời khổ đau.

Đức Phật chính là hiện thân của lòng từ bi vô hạn và vị tha vô ngã. Lòng từ bi của Đức Phật không chỉ là tình yêu thương dành cho con người mà còn rộng mở dành cho muôn loài, là mong muốn mang lại hạnh phúc cho chúng sinh. Ngài cùng chư vị Bồ Tát đã ban vui, cứu khổ cho chúng sinh bằng tình yêu thương vô điều kiện, không phân biệt, không mưu cầu “vô ngã vị tha”, đem lại an vui, khai mở trí tuệ và giải thoát con người khỏi những khổ đau.

Ảnh minh họa (Thường Nguyên)

Từ bi là một trong những phẩm chất cao quý nhất, là nền tảng của giáo lý và thực hành của nhà Phật. Phật giáo không sử dụng thuật ngữ “từ thiện” mà dùng từ “bố thí” (dāna). Trong sáu pháp tu hành (lục độ), bố thí là hành đầu tiên trên con đường hướng tới giác ngộ. Trong tinh thần Phật giáo, bố thí không phải là sự ban ơn như thường bị lầm tưởng. Bố thí ở đây vừa là một hành động đạo đức cao cả, vừa được Đạo pháp nhìn nhận theo chiều hướng tâm linh. Đó là sự tặng, cho về vật chất và những nỗ lực trợ giúp về tinh thần dành cho người nhận, đem lại lợi lạc tinh thần cho người hành thiện. Như vậy, với người theo đạo Phật, tham gia vào các hoạt động từ thiện chính là sự thực hành phẩm hạnh bố thí theo quan niệm của Phật giáo. Đây là một phương diện quan trọng của con đường tu tập, nơi lòng từ bi được thể hiện thông qua hành động cụ thể, và qua đó nuôi dưỡng đời sống tâm linh hướng tới giác ngộ và giải thoát.

Tư tưởng này của Phật giáo tương đồng với tình yêu thương, đùm bọc trong văn hoá, truyền thống của Việt Nam. Từ bao đời nay, người Việt vẫn đề cao sự chia sẻ ngay cả trong tình cảnh khó khăn nhất, được đúc kết ngắn gọn trong những câu tục ngữ quen thuộc như “đồng cam cộng khổ”, “lá lành đùm lá rách”, “nhường cơm sẻ áo”, “chia ngọt sẻ bùi”... Tinh thần cao cả vì chúng sinh của Đức Phật đã hòa quyện cùng triết lý sống của người dân nước Việt, mà một người theo tín ngưỡng thờ tổ tiên cũng thấm nhuần “Cứu một người phúc đẳng hà sa”. Tinh thần nhập thế giúp đời của Phật giáo đã hoà quyện với tình yêu

thương trong văn hoá nhân văn Việt Nam. Chính nhờ tinh thần yêu thương, gắn kết đó, dân tộc Việt Nam đã cùng trải qua những thăng trầm lịch sử, để dựng xây đất nước với cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay. Trên con đường xây dựng và phát triển đất nước, khối đại đoàn kết toàn dân đã và đang chứng tỏ tình thương yêu, đùm bọc lẫn nhau để cuộc sống người dân nói chung ngày càng tốt đẹp hơn.

Mỗi người trong số chúng ta không chỉ giúp đỡ những người xung quanh, mà còn cứu trợ những người xa lạ, người Việt Nam, người ngoại quốc, những người có lẽ không bao giờ có cơ hội biết tới nhau. Đó là những đợt quyên góp giúp đỡ cho những người thiệt thòi, yếu thế trong xã hội, hãy cứu trợ những gia đình gặp thiên tai, dịch bệnh, tai nạn, sự cố, người dân các nước có chiến tranh v.v. Bên cạnh các chính sách an sinh xã hội, chúng ta có các tổ chức như Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Hội Chữ thập đỏ Việt Nam, các đoàn hội và nhiều cá nhân và doanh nghiệp thường xuyên tổ chức các hoạt động thiện nguyện dành cho những địa phương và những người cần trợ giúp.

Trong đại dịch Covid-19 hai năm 2020-2021, hay sau khi bão Yagi năm 2024 gây ra những thiệt hại kỷ lục về người và tài sản tại nhiều tỉnh thành, nhất là miền Bắc, người Việt Nam cả trong và ngoài nước đã cùng chung tay, giúp sức, đồng lòng đóng góp sức người sức của để hỗ trợ người dân các địa phương gặp khó khăn, kể cả ở những vùng xa xôi hiểm trở nhất. Trong tất cả các hoạt động từ thiện đó, không thể không kể đến những đóng góp to lớn của Phật giáo Việt Nam.

Từ khi thành lập vào năm 1981, Giáo hội Phật giáo Việt Nam (Giáo hội) luôn tích cực tham gia các hoạt động từ thiện xã hội. Đó vừa là sự kế thừa truyền thống từ bi cứu khổ, ban vui, vô ngã vị tha của đạo Phật, vừa là sự hội nhập sâu rộng của Phật giáo trong công cuộc phát triển xã hội hiện đại. Năm 1987, tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ II, Ban Kinh tế Nhà chùa đã được thành lập, đánh dấu bước phát triển mới trong việc chuyên môn hóa và hệ thống hóa hoạt động từ thiện. Tại Đại hội lần thứ III năm 1992, Ban Từ thiện xã hội được tách ra thành một ban độc lập, khẳng định vai trò ngày càng rõ nét và trọng yếu của hoạt động từ thiện xã hội trong tổ chức và hoạt động của Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Nhà nước Việt Nam luôn ủng hộ hoạt động từ thiện, nhân đạo của các tôn giáo. Pháp lệnh về tín ngưỡng tôn giáo được Quốc hội ban hành năm 2004 (2), khẳng định Nhà nước tôn trọng và bảo hộ quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo của công dân; đồng thời khuyến khích và tạo điều kiện để các tổ chức tôn giáo tham gia các hoạt động từ thiện, nhân đạo, giáo dục, y tế, bảo trợ xã hội, bảo vệ môi

trường và các hoạt động xã hội khác phù hợp với quy định của tổ chức tôn giáo và quy định của pháp luật. Các hoạt động từ thiện của các tôn giáo được nhìn nhận là một phần tích cực trong đời sống xã hội, góp phần phát huy truyền thống nhân ái, đoàn kết dân tộc và đóng góp vào sự phát triển bền vững của đất nước. Điều 33 nêu rõ: “1. Nhà nước khuyến khích và tạo điều kiện để tổ chức tôn giáo tham gia nuôi dạy trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt; hỗ trợ cơ sở chăm sóc sức khỏe người nghèo, người tàn tật, người nhiễm HIV/AIDS, bệnh nhân phong, tâm thần; hỗ trợ phát triển các cơ sở giáo dục mầm non và tham gia các hoạt động khác vì mục đích từ thiện nhân đạo phù hợp với hiến chương, điều lệ của tổ chức tôn giáo và quy định của pháp luật.

2. Chức sắc, nhà tu hành với tư cách công dân được Nhà nước khuyến khích tổ chức hoạt động giáo dục, y tế, từ thiện nhân đạo theo quy định của pháp luật”.

Hoạt động từ thiện xã hội của Giáo hội Phật giáo Việt Nam ngày càng phát triển. Giáo hội cũng đã ban hành Quy chế hoạt động dành cho Ban Từ thiện xã hội. Quy chế xác định: “Mục đích hoạt động của Ban Từ thiện Xã hội là thực hiện và phát huy tinh thần Từ bi trí tuệ của Đạo Phật, hướng dẫn Tăng Ni, Phật tử chia sẻ khó khăn, hàn gắn vết thương vật chất và tinh thần đối với người bất hạnh. Khơi dậy lòng nhân ái của các giới, các ngành, các hoạt động xã hội, không phân biệt tôn giáo, giai cấp, tạo sự cảm thông xây dựng và phát triển cộng đồng theo tinh thần “Đạo pháp - Dân tộc - Xã hội - Chủ nghĩa”.” (3)

Để nâng cao hiệu quả hoạt động từ thiện, hiện nay, Ban Từ thiện xã hội Trung ương của Giáo hội Phật giáo Việt Nam được tổ chức thành 10 phân ban chuyên trách gồm: Phân ban Cứu trợ nhân đạo; Phân ban Từ thiện Xã hội Giáo dục; Phân ban TTXH Quản lý các cơ sở Bảo trợ xã hội Phật giáo; Phân ban Từ thiện Xã hội Y tế; Phân ban TTXH Huấn luyện và phụ trách cộng đồng; Phân ban TTXH Đối ngoại và quan hệ quốc tế; Phân ban TTXH Phật giáo Khất sĩ; Phân ban TTXH Phật giáo người Hoa; Phân ban TTXH Phật giáo Nam tông Khmer; Phân ban TTXH Phật giáo Nam tông Kinh.

Hoạt động từ thiện của Giáo hội Phật giáo Việt Nam luôn được gìn giữ, củng cố và đổi mới, thể hiện vai trò tích cực trong việc gắn kết tôn giáo với đời sống xã hội. Không chỉ là biểu hiện của tinh thần từ bi trong đạo Phật, thấm nhuần đạo lý “hành đạo cứu đời”, “đồng hành cùng dân tộc”, những đóng góp bền bỉ ấy còn góp phần thiết thực vào sự phát triển bền vững của cộng đồng và đất nước đương đại.

2. Từ thiện Phật giáo trong công cuộc xây dựng xã hội

Phật giáo Việt Nam ngày càng phát triển và đóng góp tích cực vào sự phát triển lớn mạnh của đất nước. Với gần 55.000 tăng ni, 18.000 ngôi chùa và tự viện cơ sở Phật giáo, hàng chục triệu Phật tử trong và ngoài nước, Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã đạt nhiều thành tựu quan trọng trong việc hoằng dương Phật pháp và đóng góp tích cực vào công cuộc phụng sự xã hội, tốt đời đẹp đạo. Công tác xã hội hóa từ thiện nhân đạo là một trong những hoạt động mang tính truyền thống của Phật giáo, phù hợp với chủ chương đường lối của Đảng và Chính phủ. Đây là hoạt động có nhiều ý nghĩa, không chỉ góp phần cứu giúp những người nghèo, người gặp hoàn cảnh khó khăn do nhiều nguyên nhân khác nhau... mà công tác này còn mang một sứ mệnh lớn lao hơn, đó là giáo dục truyền thống, khơi dậy và lan tỏa tình yêu thương trong cộng đồng, xã hội, xây dựng khối đại đoàn kết dân tộc trong và ngoài nước. Trong hơn 40 năm hoạt động, Giáo hội Phật giáo Việt Nam luôn coi trọng hoạt động từ thiện xã hội, đóng góp vào công cuộc bảo đảm an sinh xã hội và phát triển bền vững đất nước. Năm 2023, Phật giáo cả nước đã làm từ thiện xã hội với tổng giá trị hơn 2.106 tỉ đồng (4); năm 2024 là hơn 3.227 tỉ đồng, tăng 1,5 lần so với năm 2023 (5). Tại Thành phố Hà Nội, con số tương ứng của năm 2024 là hơn 95 tỉ đồng. (6)

Ảnh minh họa (Thường Nguyên)

Tại Hà Nội, Phật giáo Thành phố hiện nay có 30 Giáo hội cấp huyện trực thuộc, số lượng Tăng Ni chính thức là 2.052 vị, số lượng tự viện có 1.863 ngôi. Trong dòng chảy chung của hoạt động từ thiện Phật giáo cả nước, Ban Từ thiện xã hội của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thành phố Hà Nội và các ngôi chùa trên toàn Thủ đô luôn luôn phát huy vai trò tích cực trong công tác từ thiện xã hội, thể hiện tinh thần từ, bi, hỷ, xả, cứu khổ, ban vui và trách nhiệm xã hội của Phật giáo. Các hoạt động thiện nguyện rất phong phú, đa dạng, đạt nhiều kết quả tốt, không chỉ hỗ trợ vật chất mà còn chăm lo tinh thần cho người được hỗ trợ, phù hợp với chủ trương của Giáo hội Phật giáo Việt Nam về việc tham gia công tác từ thiện xã hội, hiện thực hoá tứ đại lượng tâm và tinh thần nhập thế của Phật giáo, phù hợp với chủ chương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước.

Theo báo cáo, trong nhiệm kỳ 2017-2022, công tác phật sự và từ thiện nhân đạo của Phật giáo Thành phố Hà Nội đã đạt hơn 323 tỉ đồng. Trong đó, số tiền tăng ni, Phật tử Thủ đô quyên góp ủng hộ công tác từ thiện là hơn 158 tỉ đồng. Còn các công tác phật sự như ủng hộ các trường Phật học, xây dựng chùa, tô tượng, đúc chuông, làm đường nông thôn đổi mới đạt hơn 165 tỉ đồng. Mùa Phật Đản hàng năm, Ban Từ thiện GHPGVN Thành phố Hà Nội tổ chức phát quà cho các em học sinh nghèo vượt khó với trị giá 150 triệu đồng/năm. Hàng năm, vào dịp Tết Nguyên Đán, Ban Từ thiện kết hợp với Ủy ban Mặt Trận Tổ Quốc Việt Nam Tp. Hà Nội và tập đoàn VinGroup trao tặng quà cho các quận, huyện trong toàn Thành phố Hà Nội 800 suất quà, tương đương 2,4 tỷ đồng. Các hoạt động thiện nguyện này tới nay vẫn được duy trì và phát triển.

Trong đại dịch Covid-19, tăng ni, Phật tử Hà Nội đã phát huy tinh thần hộ quốc an dân, đồng hành cùng dân tộc, đóng góp cả về sức người và sức của cho các tuyến đầu chống dịch, hỗ trợ cho những người dân kém may mắn trong dịch bệnh, người dân trong khu cách ly, giãn cách. Cụ thể, cùng Giáo hội Phật giáo tặng hàng nghìn các túi ngũ nghìn thu cho các bệnh nhân Covid-19 xấu số, ủng hộ 2 phòng áp lực âm, trị giá 1,3 tỷ đồng cho Bệnh viện Đa khoa Đức Giang (Long Biên) và Bệnh viện Đa khoa Hà Đông, cung cấp miễn phí hàng trăm tấn gạo, hàng trăm tấn hoa quả và rau củ, thực phẩm, hàng trăm suất cơm chay mỗi ngày, quyên góp hàng trăm nghìn chiếc khẩu trang y tế, hàng nghìn bộ quần áo bảo hộ và nhu yếu phẩm cần thiết khác gửi tới hỗ trợ lực lượng tuyến đầu chống dịch, người dân ở các khu phong tỏa, cách ly. Ngoài ra, cần kể đến sự xung phong của các Tăng Ni, Phật tử tình nguyện tham gia hỗ trợ các tuyến đầu chống dịch. (7)

Về nuôi dưỡng, chăm sóc các hoàn cảnh cơ nhỡ, không nơi nương tựa, trên địa bàn Thủ đô Hà Nội, nhiều ngôi chùa đã và đang nuôi dưỡng trẻ mồ côi và trẻ bị

bỏ rơi, người già neo đơn. Tiêu biểu là chùa Bồ Đề (phường Bồ Đề), nơi hiện đang chăm sóc hơn 50 em nhỏ không nơi nương tựa. Ni trưởng Thích Đàm Lan, trụ trì, và các sư trong chùa đã tận tâm chăm lo chu đáo và tạo điều kiện để các em được đến trường học tập cùng các bạn đồng trang lứa. Song song với đó, chùa Bồ Đề còn chăm sóc, trợ giúp người già neo đơn, góp phần nâng cao chất lượng sống cho các cụ. Theo tổng kết nhiệm kỳ 2017-2022, chi phí chăm sóc trung bình hàng năm của chùa Bồ Đề vào khoảng 2,5 tỷ đồng. Tương tự, chùa Quang Phúc (số 32, ngõ 506, đường Kim Giang) đang nuôi dưỡng khoảng 30 trẻ em thuộc nhiều độ tuổi khác nhau. Bên cạnh đó, nhiều chùa khác tại Hà cũng đang âm thầm tiếp nhận và nuôi dưỡng các em nhỏ bị bỏ rơi, thể hiện tinh thần từ bi, cứu khổ của đạo Phật một cách cụ thể, bền bỉ. Dù không được sinh ra trong vòng tay gia đình, các em vẫn có cơ hội cảm nhận tình yêu thương và sự bảo bọc của một gia đình rộng lớn hơn. Hoạt động của các chùa luôn nhận được sự đồng hành từ người dân địa phương và Phật tử thập phương, những người đã và đang góp công, góp của để hỗ trợ việc nuôi dưỡng, chăm sóc các cháu. Tại địa bàn các quận (trước khi địa giới hành chính mới 01/07/2025), các chùa và Phật tử cũng tổ chức chăm sóc các cháu bé có hoàn cảnh khó khăn cũng như đóng góp để ủng hộ các quỹ từ thiện địa phương. Chẳng hạn, các chùa trong quận Hoàn Kiếm đỡ đầu cho 45 cháu có hoàn cảnh khó khăn.

Về hoạt động khám chữa bệnh cho người dân, nhiều chùa tại Hà Nội hết sức chú trọng. Chùa Liên Phái (phường Hai Bà Trưng) là một trong những cơ sở Phật giáo tích cực tham gia các hoạt động từ thiện xã hội. Với sự dẫn dắt của Trụ trì, Hòa thượng Thích Gia Quang - Phó Chủ tịch Hội đồng Trị sự Trung ương GHPGVN, Nhà chùa thường tổ chức các chương trình trao tặng quà cho các hộ gia đình có hoàn cảnh khó khăn, đặc biệt vào dịp lễ, Tết, cùng chính quyền địa phương lan tỏa tinh thần tương thân tương ái đến cộng đồng. Hơn thế, chùa còn tổ chức phòng khám đông y, khám chữa bệnh từ thiện bằng y học cổ truyền. Phòng khám đông y chùa Liên Phái phục vụ rộng rãi nhiều đối tượng gồm: các Tăng Ni, Phật tử, các gia đình chính sách, người có công với cách mạng, các thương bệnh binh, người nghèo, người có hoàn cảnh khó khăn, người cao tuổi, trẻ em dưới 16 tuổi và những đối tượng khác có nhu cầu. Bằng cách của mình, nhà chùa đã tích cực góp phần chăm sóc và bảo vệ sức khỏe người dân và khẳng định vai trò của Phật giáo trong việc lan tỏa giá trị nhân văn, đạo đức và tinh thần sẻ chia, từ bi rộng lớn trong xã hội hiện đại. (8)

Chùa Vĩnh Nghiêm, Hội Sư nghiệp từ thiện Minh Đức, cũng tổ chức đoàn khám chữa bệnh tới địa phương. Trong 2 ngày 15-16/03/2025, Đoàn khám bệnh, chữa bệnh nhân đạo của Chùa do Thượng tọa TS. Thích Giải Hiền làm trưởng đoàn cùng 89 Y, bác sỹ của Bệnh viện Bạch Mai đã phối hợp với Trung tâm Y tế huyện Đồng Văn do BS. Nguyễn Xuân Thu, Phó giám đốc Trung tâm Y tế huyện

làm trưởng đoàn, cùng các cán bộ là Y, Bác sỹ của TTYT huyện, Trạm Y tế xã Tả Phìn huyện Đồng Văn đã tổ chức khám bệnh, tư vấn miễn phí và trao quà cho nhân dân, học sinh trên địa bàn xã. Tại đây đoàn đã tư vấn, khám và cấp phát thuốc miễn phí cho người dân và học sinh được 1.588 lượt người, trong đó khám nội khoa: 693 người, khám răng: 895 người. Bên cạnh việc khám bệnh, tư vấn cấp phát thuốc miễn phí cho nhân dân và học sinh. Đoàn khám bệnh, chữa bệnh nhân đạo Chùa Vĩnh Nghiêm Hội Sư nghiệp từ thiện Minh Đức còn trao tặng 1.749 suất quà ý nghĩa và thiết thực cho người dân trên địa bàn xã. (9)

Kết luận

Với những nỗ lực bền bỉ, Giáo hội Phật giáo Việt Nam trên toàn quốc luôn phát huy tinh thần đoàn kết, đồng thuận, đưa tư tưởng từ bi và nhân văn của Đức Phật thấm sâu vào đời sống xã hội. Từ thiện là một phần trong giáo lý nhà Phật ngày càng nhập thế, tạo nên những chuyển biến tích cực giúp con người sống tốt đẹp hơn. Cùng với công tác từ thiện, những hoạt động của nhà Phật đã và đang góp phần thực tiễn vào công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa trong thời đại mới. Phật giáo với nền tảng là lòng thương yêu, từ bi và giúp đỡ người khác đã thể hiện rõ tinh thần nhập thế góp phần xây dựng, phát triển an sinh xã hội cả về mặt vật chất lẫn tinh thần. Đúng như lời Hồ Chủ Tịch đã nhận định “Phật giáo Việt Nam với dân tộc như hình với bóng, tuy hai mà một”.

Tác giả: **TS. Lê Việt Liên - ThS. Trần Thị Khánh Hà (1)**

Tham luận tại Hội thảo khoa học "Đạo Phật Với Cách Mạng Việt Nam" tổ chức ngày 25/08/2025, tại chùa Quán Sứ, Hà Nội

Chú thích:

- 1) Viện Hàn lâm khoa học xã hội Việt Nam.
- 2) Pháp lệnh số 21/2004/PL-UBTVQH11 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội: Về tín ngưỡng tôn giáo.
- 3) Quyết định Số: 86/QĐ-HĐTS về việc ban hành Quy chế hoạt động của Ban Từ thiện Xã hội Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam.
- 4) An Lê, Năm 2023, Phật giáo cả nước làm từ thiện hơn 2.106 tỉ đồng, <https://phatgiao.org.vn/nam-2023-phat-giao-ca-nuoc-lam-tu-thien-hon-2106-ti-dong-d80589.html>, ngày 13/01/2024.

5) Đặng Huy, Hơn 3.227 tỷ đồng cho từ thiện xã hội được Phật giáo thực hiện trong năm 2024, <https://phatsuonline.vn/tu-thien-xa-hoi-duoc-phat-giao-thuc-hien-trong-nam-2024-75>, ngày 03/01/2025.

6) Diệu Tường, Quang Phước, Hà Nội: Phật giáo Thủ đô thành tựu nhiều Phật sự năm 2024 với công tác từ thiện hơn 95 tỷ đồng. <https://giacngo.vn/ha-noi-phat-giao-thu-do-thanh-tuu-nhieu-phat-su-nam-2024-voi-cong-tac-tu-thien-hon-95-ty-dong-post74391.html>, ngày 10/01/2025.

7) Thích Đàm Lan (2022), Công tác xã hội hóa từ thiện nhân đạo của Phật giáo Hà Nội giai đoạn hiện nay, Tạp chí Nghiên cứu Phật học, <https://tapchinghiencuuphathoc.vn/cong-tac-xa-hoi-hoa-tu-thien-nhan-dao-cua-phat-giao-ha-noi-giai-doan-hien-nay.html>

8) Lê Việt Liên (2022), Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhân văn trong hoạt động từ thiện tại chùa Liên Phái, Tạp chí Nghiên cứu Phật học, <https://tapchinghiencuuphathoc.vn/bao-ton-va-phat-huy-gia-tri-van-hoa-nhan-van-trong-hoat-dong-tu-thien-tai-chua-lien-phai.html?print-posts=pdf>

9) Lê Huyền, Đoàn khám bệnh, chữa bệnh nhân đạo Chùa Vĩnh Nghiêm, Hội Sư nghiệp từ thiện Minh Đức tổ chức khám bệnh, chữa bệnh nhân đạo tại xã Tả Phìn huyện Đồng Văn, <https://ttytdongvan.org.vn/tin-tuc/doan-kham-benh-chua-benh-nhan-dao-chua-vinh-nghiem-hoi-su-nghiep-tu-thien-minh-duc-to-chuc-kham-benh-chua-benh-nhan-dao-tai-xa-ta-phin-huyen-dong-van-232.html>, 20/02/2025.

Tài liệu tham khảo:

1] Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Thượng tọa Thích Gia Quang, Giáo sư Nguyễn Tá Nhí (2009), Chùa Liên Phái-Danh lam nổi tiếng Hà Thành, Nxb Tôn giáo

2] Thu Giang - Nguyễn Duy Cần, Phật học tinh hoa, Nxb trẻ, 2017.

3] Lê Cung (cb), Tinh thần nhập thế của Phật giáo Việt Nam (1945-1975), Nxb Tổng hợp TP Hồ Chí Minh, 2018.

4] Lama Surya Das, Đánh thức tâm Phật, Nxb Hồng Đức, 2010

5] Thích Nhất Hạnh, Đạo Phật đi vào cuộc đời, Nxb Văn hóa dân tộc, 2022

6] Thích Nhất Hạnh, Đạo Phật ngày nay, Nxb Văn hóa dân tộc, 2017

7] Hoàng Thị Thu Hương, Bùi Phương Thanh (2016), “ Tâm thế tham gia hoạt động từ thiện của Phật tử Việt Nam hiện nay” , Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật, số

389, 2016.

8] Nguyễn Duy Hình, *Lịch sử Phật giáo Việt Nam*, Nxb Tôn giáo, 2009.

9] Walpola Rahula, *Những điều đức Phật đã dạy*, người dịch Lê Kim Kha, Nxb Phương Đông, Tp Hồ Chí Minh, 2011.